

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11CoP/119/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2312223656
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 12. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Silvia Hýbelová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2013:2312223656.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Silvie Hýbelovej a sudcov Mgr. Fedora Benku a Mgr. Renáty Gavalcovej v právnej veci navrhovateľky P. W., nar. XX.X.XXXX, bytom K. č. XXX o návrhu na pozbavenie spôsobilosti na právne úkony H. K., nar. X.XX.XXXX, bytom K. č. XXX, zastúpeného opatrovníkom pre konanie B. H., nar. XX.X.XXXX, bytom K. č. XXX, za účasti vedľajšieho účastníka H. K., nar. X.X.XXXX, bytom K. č. XXX, o odvolaní vedľajšieho účastníka proti rozsudku Okresného súdu Galanta zo dňa 1. októbra 2013, č. k. 17Ps/7/2012-80, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e**.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa rozsudkom napadnutým odvolaním pozbavil H. K. spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu, ustanovil H. K. za opatrovníčku P. W., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom K. č. XXX, ktorá ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok, predkladať súdu 2 x ročne vždy k 30.6. a 31.12. kalendárneho roka správu o výkone opatrovníckej funkcie a po skončení opatrovanie záverečný účet sa správny majetku opatrovanca, upustil od doručenia mu rozhodnutia o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania a štátu náhradu trov konania nepriznal. Svoje rozhodnutie súd prvého stupňa právne odôvodnil použitím ust. § 10 ods. 1, § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 187 ods. 1 až 3, § 189, § 189a ods. 1 a 2, § 191 ods. 1, 2, § 192 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku, keď na základe vykonaného dokazovania v prejednávanej veci dospel k záveru, že vyšetrovaný trpí duševnou poruchou od narodenia, ktorá nie je len prechodná, liečbou je neovplyvniteľná v dôsledku čoho nie je schopný robiť právne úkony a byť nimi viazaný. Vzhľadom na zistený skutkový a právny stav s poukazom najmä na záver uvedený v znaleckom posudku a výpoveď ustanoveného znalca súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku a menovaného pozbavil spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu. Zároveň súd vzhľadom na vyjadrenie znalca upustil od výsluchu vyšetrovaného H. K. ako aj od doručenia tohto rozhodnutia menovanému, pretože tento nie je schopný jeho obsah riadne pochopiť. Keďže súd rozhodol o pozbavení spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu vyšetrovanému bolo potrebné ustanoviť opatrovníka a za tohto opatrovníka v súlade s ust. § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka ustanovil navrhovateľku - jeho matku, ktorá doposiaľ vyšetrovaného zastupovala aj ako jeho zákonný zástupca a to od jeho narodenia a to aj po rozvode manželstva a zabezpečovala všetky jeho potreby a osobnú starostlivosť. Súd nevyhovej návrhu vedľajšieho účastníka, aby ho ustanovil do funkcie opatrovníka a to pre jeho agresívne správanie počas manželstva ako aj počas samotného konania, keď veľmi negatívne vystupoval voči navrhovateľke. Súd mal ako z rozvodového spisu tak aj z konania vedľajšieho účastníka počas tohto konania za jednoznačne preukázané, že nie je vhodnou osobou, ktorá by si riadne plnila funkciu opatrovníka, z ktorého dôvodu nemohol ustanoviť do tejto funkcie oboch rodičov vyšetrovaného,

nakoľko spoločne by sa nikdy nezhodli na krokoch v prospech svojho syna. Súd prvého stupňa poukázal na rozhodnutie Obvodného úradu Galanta dňa 30.12.2011 pod č. ObÚ GA-OVVS-595/2011/02955-MM, v ktorom konaní bol vedľajší účastník uznaný vinným zo spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. a) zák. č. 372/1990 Zb. a to ublížením na cti urážkou, ktorej sa dopustil dňa 16.10.2011 a 17.10.2011. Súd nepovažoval osobu vedľajšieho účastníka za vhodnú na plnenie si opatrovníckej funkcie a to ani popri osobe navrhovateľky, nakoľko nevraživosť medzi nimi by mala v konečnom dôsledku negatívny dopad na chránenie najlepších záujmov ich syna. Čo sa týka námietok vedľajšieho účastníka k osobe navrhovateľky ako opatrovníčky ich syna, keď poukázal na odsúdenie navrhovateľky pre subvenčný podvod súd po oboznámení sa s obsahom trestného spisu zistil, že navrhovateľka je v zmysle uzn. č. k. 2P/43/2012-577 zo dňa 4.1.2013, právoplatné dňa 19.1.2013 účasť na rozhodnutí prezidenta Slovenskej republiky o amnestii zo dňa 2.1.2013. Podľa čl. I rozhodnutie sa jej odpúšťa, trest odňatia slobody s účinkom, že sa na ňu hľadá akoby nebola odsúdená. Na základe vyššie uvedeného, keďže po vykonanom znaleckom dokazovaní súd zistil, že návrh je opodstatnený, že vyšetovaný probant trpí duševnou poruchou a to mentálnou retardáciou ťažkého stupňa, pričom sa jedná o poruchu trvalého charakteru s negatívnou prognózou do budúcnosti. Súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku rozhodnutia pričom zároveň upustil od výsluchu a doručenia rozsudku vyšetovanému. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a) O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak konanie mohlo sa začať i bez návrhu. O trovách štátu súd rozhodol podľa § 191 ods. 1 v spojení s § 148 ods. 1 O.s.p. a keďže návrh bol podaný dôvodne súd štátu náhradu trov konania nepriznal.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal v zákonnej lehote odvolanie vedľajší účastník H. K., ktorý v odvolaní uviedol, že navrhuje aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil v celom rozsahu vec vrátil súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie. Vo svojom odvolaní spochybnil správnosť záverov vykonaného znaleckého dokazovania znalcom MUDr. B., keď najmä poukázal na skutočnosť, že v znaleckom posudku sa nachádza informácia o vyšetovanom H. K., že je inkontinentný, ktorá skutočnosť však nie je pravdivá. Vo svojom odvolaní poukázal na skutočnosť trestnej zodpovednosti matky vyšetovaného, ktorá bola uznaná vinnou zo subvenčného podvodu a bola vyhodnená aj z Úradu práce Galanta a zaviazaná na vrátenie spreneverenej čiastky 13.740 eur, ktoré boli určené pre synovu pomoc. Ďalej uviedol, že súd prvého stupňa nezisťoval podmienky možného umiestnenia syna uňho ako rodiča, ktorého chlapec doslova miluje. Poukázal na správanie sa navrhovateľky, ktorá sa navonok prezentuje ako keby bola iba ona súdom ustanovená za opatrovníka a zabraňuje mu stretávať sa so synom, pričom jeho rodičovské práva pretrvávajú aj naďalej a pritom navrhovateľka dala písomný príkaz pre ústav na základe ktorého mu zakazujú syna vydávať. Syn H. dňa X.XX.XXXX nadobudol plnoletosť teda plnú spôsobilosť na právne úkony ako aj na práva a povinnosti a teda už od uvedeného dátumu opatrovníka nemá a to ani do dnešného dňa. Odvolateľ ďalej namietal, že v tomto konaní boli porušené práva pretože o predmetnom konaní sa dozvedel náhodne na infocentre Okresného súdu Galanta a toto konanie prebiehalo bez jeho účasti a teda bez jeho vedomia a nebolo mu napr. doručené uznesenie o ustanovení opatrovníka.

K odvolaniu vedľajšieho účastníka zaslala písomné vyjadrenie ustanovená opatrovníčka, v ktorom uviedla, že žiada odvolací súd aby rozsudok súdu prvého stupňa bol potvrdený v celom rozsahu. Vo svojom vyjadrení opísala negatívne a agresívne správanie sa vedľajšieho účastníka vo vzťahu k nej, k bratovi W. C., k matke (navrhovateľke) a k postihnutému bratovi H.. Uviedla, že vedľajší účastník ju v 18-ich rokoch vyhodil spolu s bratom W. z domu a už sú to tri roky čo z rodinného domu vyhodil aj navrhovateľku s postihnutým bratom, ktorí sú v súčasnosti z tohto dôvodu nútení bývať v podnájme. Vedľajší účastník viackrát fyzicky napadol navrhovateľku, ktorú týral nielen fyzicky ale aj psychicky o čom svedčia lekárske správy ako aj záznamy na polícii. Navrhovateľka poskytuje postihnutému bratovi riadnu starostlivosť a preto je vhodnou osobou na ustanovenie za opatrovníčku. Vedľajší účastník takouto osobou nie je, pretože on svojho postihnutého syna vyhodil z domu, nestará sa o neho a neplatí výživné.

K odvolaniu vedľajšieho účastníka zaslala písomné vyjadrenie navrhovateľka, v ktorom uviedla, že žiada odvolací súd aby rozsudok súdu prvého stupňa bol potvrdený v celom rozsahu. Vo svojom vyjadrení navrhovateľka opísala negatívne a agresívne správanie sa vedľajšieho účastníka vo vzťahu k nej ako aj k jej rodinným príslušníkom a taktiež aj voči vyšetovanému synovi H.. Vedľajší účastník pod vplyvom alkoholu psychicky a fyzicky ubližoval celej rodine, keď ich často krát vyhodil z domu a v súčasnosti bola

nútená sa zdržiavať spolu aj so synom H. u dcéry B.. Navrhovateľka uviedla, že toto agresívne, negatívne správanie sa vedľajšieho účastníka je už dlhodobé ale vždy verila, že dôjde k náprave, ktorá skutočnosť však nenastala a preto bola často krát nútená opustiť spoločnú domácnosť s vedľajším účastníkom a taktiež bola nútená pobudnúť aj dva týždne v útulku pre týrané ženy. V odvolaní taktiež uviedla, že nepozná ani zákonnú sudkyňu a taktiež nepozná znalca MUDr. B., ktorý bol pribratý s tým, že ani vedľajší účastník vo vzťahu k tejto osobe nevzniesol žiadne námietky a taktiež MUDr. K. - neurologička je synovov ošetrovajúcou lekárkou od narodenia. Ďalej konštatovala, že vedľajší účastník v súčasnosti užíva rodinný dom, ktorý patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, o ktorom vyporiadaní nebolo rozhodnuté už tri roky, a túto nehnuteľnosť užíva s tým, že povymieňal zámky a tým nie je umožnené jej a synovi, aby sa do predmetného rodinného domu mohli nasťahovať. Ďalej poukázala na skutočnosť, že vedľajší účastník na syna neplatí výživné a vymáha dlh na výživnom exekútor a taktiež uviedla, že vedľajší účastník v mene syna H. pravdepodobne prebral a podal žiadosť o vyplatenie poisťky, ktorú mal syn uzatvorenú do dovŕšenia plnoletosti.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) po zistení, že odvolanie bolo podané včas oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 a § 204 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.) postupom bez nariadenia ústneho odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie mu predchádzajúce bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania a dospel k záveru, že odvolanie vedľajšieho účastníka nie je dôvodné, pretože napadnutý rozsudok je vecne správny.

Predmetom konania vedeného na súde prvého stupňa pod sp. zn. 17Ps/7/2012 je návrh navrhovateľky na pozbavenie spôsobilosti na právne úkony H. K., nar. X.XX.XXXX.

Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorým bol H. K. pozbavený spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu, bolo upustené od doručenia rozhodnutia o pozbavení spôsobilosti na právne úkony a bol mu ustanovený opatrovník ako aj o závislom výroku o trovách konania.

V rámci odvolacieho konania zaslal vedľajší účastník doplnenie odvolania, v ktorom zopakoval svoje doterajšie odvolacie dôvody spočívajúce vo výhradách voči osobe navrhovateľky, ako osoby nevhodnej na ustanovenie za opatrovníka H. K., u ktorej je potrebné dôkladne vyšetriť jej psychický stav. Zopakoval výhrady voči vyhotovenému znaleckému posudku MUDr. V. B., keď uviedol, že jedine MUDr. V. M. by vedela poskytnúť pravdivé a objektívne informácie o zdravotnom stave vyšetřovaného syna H., nakoľko ho monitorovala od narodenia. Navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a nariadil nové dokazovanie a na základe takto vykonaného dokazovania, aby bol syn prisúdený do jeho opatery, v ktorej by mal zabezpečený dôstojný a pokojný život a to aj prostredníctvom profesionálnej ošetrovateľky T. M., ktorá je ochotná a schopná mu pomôcť.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvého stupňa zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre vyhlásenie rozsudku, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec i správne právne posúdil.

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so skutkovými zisteniami a právnymi záujmami súdu prvého stupňa obsiahnutými v odôvodnení napadnutého rozsudku a v podrobnostiach na ne odkazuje (§ 219 O.s.p.).

Súd môže fyzickú osobu pozbaviť spôsobilosti na právne úkony, ak nie je vôbec schopná robiť právne úkony, a to pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná. Pre prechodnú poruchu nemožno vysloviť pozbavenie, alebo obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov, alebo omamných prostriedkov či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí rozhodnutím (§ 10 Občianskeho zákonníka).

V ustanoveniach § 176 až § 191 O.s.p. je upravené konanie o spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby. Uvedené konanie sa začína na návrh, pričom súd môže začať konanie aj bez návrhu (§ 81 O.s.p.). Tomu, o ktorého spôsobilosti na právne úkony ide, ustanoví súd opatrovníka pre konanie. O zdravotnom stave vyšetrowaného súd vypočuje vždy znalca (§ 187 ods. 1 a 3 O.s.p.). V rozhodnutí o pozbavení spôsobilosti na právne úkony alebo obmedzení spôsobilostí na právne úkony súd určí opatrovníka podľa § 192 O.s.p. tomu, kto bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony, alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená (§ 189 O.s.p.).

Zásahy do právnej spôsobilosti fyzickej osoby patria medzi najzávažnejšie zásahy do práva na súkromie. Možno ich uskutočniť iba v súlade so zákonom a len na základe rozhodnutia súdu. Ustanovenie § 10 ods. 1, 2 Obč. zákonníka určuje podmienky, za ktorých možno prikrčiť k pozbaveniu alebo obmedzeniu spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony. Zatiaľ čo podmienkou pozbavenia spôsobilosti na právne úkony je, že fyzická osoba nie je vôbec schopná robiť právne úkony, pre obmedzenie spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony postačí, že fyzická osoba je schopná robiť len niektoré právne úkony. Súd môže pozbaviť fyzickú osobu spôsobilosti na právne úkony vtedy, ak fyzická osoba nie je vôbec schopná robiť právne úkony, a to pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná. Zákon nehovorí o duševnej chorobe, ale o duševnej poruche, čo je širší pojem. Súčasne musí ísť o duševnú poruchu, ktorá má dlhodobý charakter. Môže ísť o poruchy vedomia, myslenia, narušenie pamäte, alebo rozumových schopností. V konaní o pozbavení spôsobilosti na právne úkony (obmedzení spôsobilosti na právne úkony) sa musí súd zamerať predovšetkým na zistenie duševného stavu osoby, ktorej sa konanie bezprostredne týka, t.j. či táto osoba je skutočne postihnutá duševnou poruchou a či táto porucha dosahuje intenzitu predpokladanú ustanoveniami Obč. zákonníka. Ide o otázku skutkovú, pri riešení ktorej musí súd spolupracovať so znalcami - lekármi, poprípade príslušnými zdravotníckymi ústavmi. Je vecou odborného medicínskeho posúdenia, ako bude duševná porucha diagnostikovaná. Podľa § 187 ods. 3 O.s.p. je v takýchto prípadoch nevyhnutné vykonať znalecké dokazovanie. Od neho nemožno upustiť a nemožno ho nahradiť iným dôkazom.

Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že H. K. nar. X.XX.XXXX trpí trvalou duševnou poruchou a to mentálnou retardáciou ťažkého stupňa od narodenia na základe vrodenej chromozomálnej vývojovej vady (downova choroba). Uvedená skutočnosť vyplýva tak zo znaleckého posudku MUDr. V. B., znalca z odboru zdravotníctva - odvetvie psychiatria č. 24 / 2013 zo dňa 21.2.2013 ako aj z jeho výsluchu, ktorý bol realizovaný na pojednávaní dňa 28.5.2013. Z obsahu znaleckého posudku ďalej vyplýva, že ide o poruchu trvalého charakteru s negatívnym charakterom a prognózou do budúcnosti a nemožno očakávať podstatnejšie zlepšenie či vyliečenie poruchy, ktorá bude prítomná do konca života a bude sa časom zhoršovať. Vyšetrowaný je odkázaný na komplexnú starostlivosť svojho okolia, nie je schopný vykonávať žiadne právne úkony a ani byť nimi viazaný. Aktuálne je pozbavenie vyšetrowaného spôsobilosti k právnym úkonom v celom rozsahu a je potrebné mu ustanoviť opatrovníka. Keďže vyšetrowaný nie je schopný posúdiť význam súdneho konania znalec neodporučil výsluch vyšetrowaného ani doručenie súdneho rozhodnutia vo veci vyšetrowanému, ktorý nie je schopný vôbec pochopiť a akceptovať.

V danej veci predmetnom ktorej je obmedzenie spôsobilosti na právne úkony H. K., súd prvého stupňa postupoval v zmysle uvedených zákonných ustanovení, na ochranu práv menovaného, tomuto v konaní ustanovil opatrovníka, na posúdenie zdravotného stavu H. K. nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria, MUDr. B. tohto po podaní znaleckého posudku pred rozhodnutím vo veci na pojednávaní dňa 28.5.2013 vypočul. Pokiaľ po vykonanom dokazovaní v rámci zisťovania skutkového stavu dospel k záveru, že v danej veci sú splnené podmienky uvedené v ust. § 10 ods. 2 Obč. zákonníka na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, s týmto záverom sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil.

Odvolací súd zhodne ako súd prvého stupňa pri rozhodovaní vychádzal z ťažiskového dôkazu, ktorým je podaný znalecký posudok, keďže posúdenie duševnej choroby je vecou odborného posúdenia. V danej konkrétnej veci znalec v znaleckom posudku ustálil, že H. K. trpí duševnou poruchou a to mentálnou retardáciou ťažkého stupňa, ide o ochorenie trvalého charakteru, zaujal stanovisko aj k rozsahu úkonov, ktoré menovaný v dôsledku psychickej poruchy nie je schopný vykonávať, posúdiť ich zmysel a význam, ovládať svoje konanie a posúdiť následky konania.

Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so záverečnou úvahou súdu, ku ktorej dospel po vykonanom dokazovaní a zisťovaní pomerov u navrhovateľky a vedľajšieho účastníka (rodičov vyšetrovaného), dôsledne sa zaoberal ich vzájomnými vzťahmi, ktoré sú preukázateľne dlhodobo veľmi konfliktné a ich životné postoje vyhodnotil ako zásadne odlišné a vylučujúce nekonfliktnú komunikáciu, ktoré by mohli mať za následok zhoršenie jeho zdravotného stavu. Vychádzajúc z takto zisteného skutkového stavu súd prvého stupňa správne konštatoval, že u navrhovateľky má nesvojprávny zabezpečené podstatne lepšie a pohodovnejšie prostredie, navrhovateľka sa o neho stará, rozumie mu a preto nepovažoval za dôvodné túto situáciu meniť a ustanoviť H. K. za opatrovníka vedľajšieho účastníka, ktorý s nimi už v súčasnej dobe nežije v spoločnej domácnosti a stretáva sa s menovaným len sporadicky.

Zo spisového materiálu taktiež vyplýva, že prvostupňový súd dodržal všetky procesné postupy v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, preto námietky odvolateľa v tomto smere sú právne irelevantné, keď zo strany súdu prvého stupňa nedošlo k porušeniu žiadnych procesných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorými by bola postupom súdu prvého stupňa odňatá možnosť vedľajšieho účastníka konať pred súdom.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. z dôvodu vecnej správnosti potvrdil, keď súd prvého stupňa správne rozhodol i o náhrade trov konania.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 146 ods. 1 písm. a) O.s.p., podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, ktoré sa mohlo začať i bez návrhu.

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3 : 0, teda jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.